

Intiem

Afb. 1 en 2. Impressie Intiem, Stadskantoor Utrecht: afdeling Seksuele Gezondheid (foto: Stichting FAAM).

Cécile Steenman en Annette Knol Stichting FAAM

De drempel van de soakliniek voelt voor velen hoog. Dat is niet verwonderlijk: cliënten wachten er gespannen op een onderzoek of uitslag, ervaren er misschien gevoelens van schaamte. Kunst heeft de potentie dit ongemak te verminderen.¹ Met het project *Intiem* verlaagt Stichting FAAM de drempels van de afdeling Seksuele Gezondheid. FAAM zet kunst in om dialoog te stimuleren en te zorgen voor afleiding, ontspanning en herkenning tijdens een bezoek.

In Utrecht kun je voor een soatest terecht in het stads-kantoor, verdieping vier. De afdeling Seksuele Gezondheid van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) helpt cliënten daar bij vragen over seksualiteit en probeert soa's te voorkomen, op te sporen en te bestrijden. Het stads-kantoor is ruim en licht, maar kan ook intimiderend of zelfs kil aanvoelen. Daarom is de wachtruimte van de afdeling Seksuele Gezondheid onlangs opnieuw aangekleed, met warm oranje bankjes, een zacht vloerkleed en planten. Op die manier zorgt de GGD voor een comfortabeler bezoek. Met kunst aan de muur draagt ook FAAM bij aan deze metamorfose.

Intiem is een roulerende tentoonstelling, die loopt van juli 2021 tot en met juli 2022. Iedere drie maanden vind je er werk van kunstenaars die affiniteit hebben met de doelstelling van de afdeling. Hun kunst raakt aan de thema's liefde, seksualiteit en seksueel plezier. FAAM koos voor een wisseltentoonstelling omdat de afdeling een groep cliënten kent die iedere

drie maanden terugkeert voor controle. *Intiem* verrast hen ieder bezoek weer met een nieuw verhaal, met nieuwe kunst. Die kunst kan zorgen voor ontspanning, of vragen oproepen over relaties, het lichaam en seksualiteit.

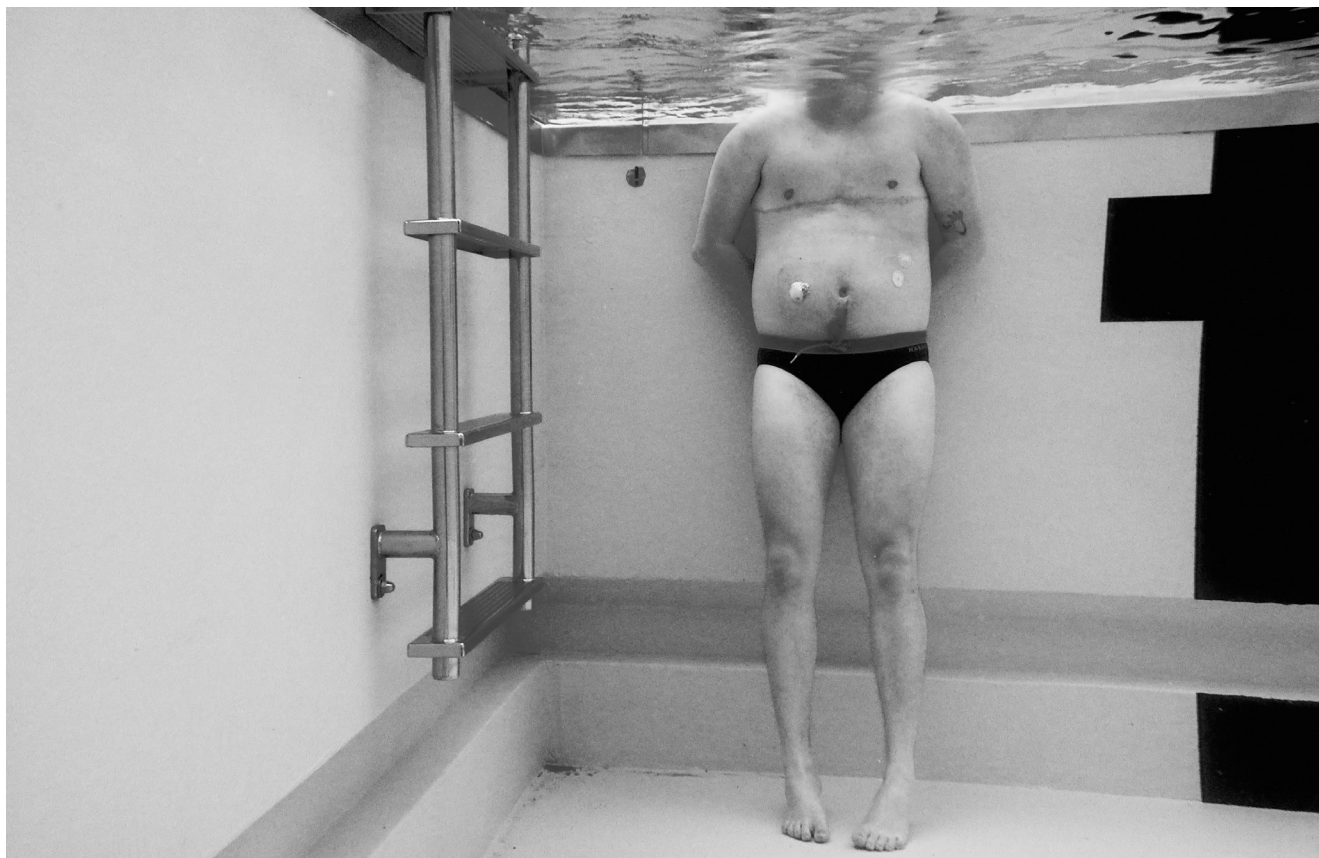
De tentoonstelling is het resultaat van uitwisseling tussen theorie en praktijk. Dat is tekenend voor FAAM, een stichting die is opgericht vanuit de behoefte aan contact tussen de opleiding Kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht en de (beeldende) kunstopleidingen aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU). Dat contact is onmisbaar, omdat de verschillende studenten in de beroepspraktijk vaak op elkaar aangewezen zijn. De studenten van de verschillende opleidingen kunnen van elkaar leren en elkaar inspireren.

FAAM Utrecht slaat de brug tussen deze twee werelden door jonge kunsthistorici met nieuwe makers te verbinden. Tijdens het project *Intiem* treffen de deelnemers elkaar buiten de schoolmuren en voeren zij een open gesprek over de betekenis van het werk van de kunstenaar(s). Samen bepalen zij welk werk het beste bij de ruimte en het publiek in kwestie past. Naar aanleiding van deze dialoog schrijft de student Kunstgeschiedenis een toegankelijke tekst in het Nederlands en Engels, die bezoekers van de afdeling mee naar huis kunnen nemen.

Relaties

Cécile Steenman (1999), Lucas Braak (2001) en Jennifer Knuchel (2001) openen *Intiem* (afb. 1). Steenman studeert Kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht en volgde de minor *Persoonlijkheid & Relaties*. Ze heeft een grote interesse voor de uitbeelding van seksualiteit, liefde en het lichaam in de kunst en de thematiek van *Intiem* sprak haar direct aan. Zij schreef de begeleidende tekst bij de zeven werken van de jonge kunstenaars Braak en Knuchel, die in het stads-kantoor te zien zijn. Braak is eerstejaarsstudent aan de HKU en volgt de richting Illustratie. Knuchel studeert aan de Fotovakschool in Amsterdam en is dus geen HKU-student, maar gezien de bijzondere relatie tussen de twee kunstenaars maakte FAAM graag een uitzondering.

De tentoongestelde werken van beide kunstenaars bieden een kijkje in het persoonlijke leven van Braak. Braak is een queer kunstenaar en de muze van Knuchel, die een fotoserie maakte over de zoektocht van Braak naar zijn identiteit. Wat begon als een vriendschap tussen Braak en Knuchel is tijdens het maken van de fotoserie uitgegroeid tot een romantische relatie. De foto's van Knuchel en de linoleumsneden van Braak vertellen hetzelfde verhaal door een andere lens. Ze passen bij elkaar, maar zijn toch anders. De werken zijn dapper en persoonlijk, als gevolg van de groeiende vertrouwensband tussen Knuchel en Braak. Op hun eigen manier stellen ze dezelfde vragen: hoe ga je om

Afb. 3. Knuchel, *Waterlichaam*, C-print, 2021.

met je lichaam en je verleden? En hoe laat je dat zien aan de buitenwereld?

Waterlichaam

In *Waterlichaam* (2021, afb. 2) is het lichaam van Braak onder water in het zwembad te zien. Hij geeft zich letterlijk bloot aan de camera. Dat levert een direct beeld op, dat tegelijkertijd sereen is, door de rustige compositie en het water. Doordat het hoofd van Lucas niet in beeld is, ligt de focus op zijn lichaam. Zijn houding is neutraal: hij heeft niets te verbergen, maar pronkt ook niet met zijn lichaam. Het werk gaat volgens Knuchel over zijn voorliefde voor water en het besef dat elk lichaam een waterlichaam is, we bestaan immers voor zeventig procent uit water. *Waterlichaam* gaat over de bescheiden vrijheid van het zwemmen in een lichaam dat echt van jou is.

Knuchels foto's zijn bijna allemaal spontaan geschoten, zonder het model te laten poseren. Ze laten fragmenten uit het leven van Lucas zien en zijn het resultaat van een vertrouwensband die in de loop van de fotoserie steeds hechter werd. Naarmate de band hechter werd, werd het maakproces vrijer: de intimiteit van de relatie vertaalde zich in de intimiteit van de foto's.

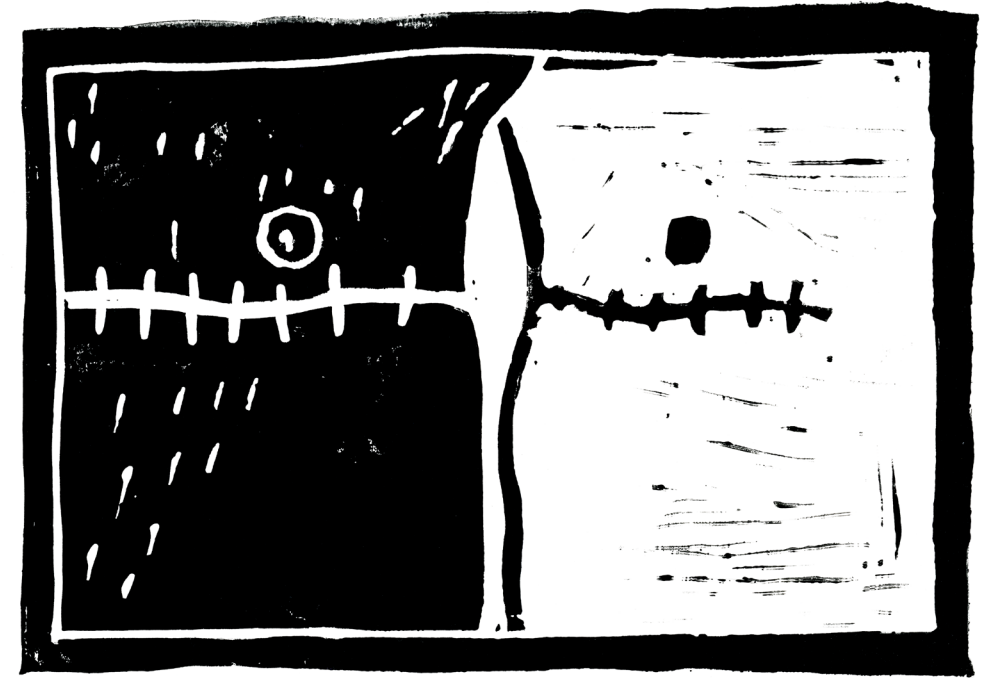
Zij aan zij

De linoleumsnede *Zij aan zij* (2021, afb. 3) toont twee contrasterende lichamen naast elkaar. De littekens onder de borst suggereren dat het de lichamen van transpersonen zijn. De twee personen staan naast elkaar, wat volgens Braak saamhorigheid, acceptatie en begrip symboliseert. Het werk geeft aan hoe belangrijk het is om altijd mensen om je heen te

hebben die je accepteren en willen begrijpen. Daarnaast is het werk een viering van translichamen. Voor Braak is representatie heel belangrijk, juist omdat hij vroeger zelf zo weinig mensen zag die zijn zoals hij. Door openlijk te laten zien wie hij is, hoopt Braak met zijn werk voor representatie te zorgen. De inspiratie voor *Zij aan zij* was een zelfgeschreven gedicht:

*Jij keek naar mij
Staande aan mijn zij
Samen sterk
Samen wij
Samen mij
Ik en jij
Staan zij aan zij*

- Lucas Braak, 2021.

Zij aan Zij

Afb. 4. Lucas Braak, *Zij aan Zij*, linoleumsnede, 2021.

Cécile Steenman (1999) heeft de bachelor Kunstgeschiedenis gevolgd aan de Universiteit Utrecht. In 2021 is zij begonnen met de master Museum Studies aan de Universiteit van Amsterdam. Met deze master hoopt zij meer te leren over het maakproces van exposities en de educatieve kant van musea.

Annette Knol (1994) studeerde Kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht. Daarna rondde ze de master Boekwetenschap af aan de Universiteit van Amsterdam. Tijdens haar studententijd in Utrecht richtte ze samen met Nina Nijenhuis Stichting FAAM op: een stichting die de brug slaat tussen kunsttheorie en kunstpraktijk en jong talent een podium biedt door online en offline exposities te realiseren.

(1) De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) analyseerde in 2019 ruim negenhonderd wetenschappelijke publicaties en concludeerde dat kunst de gezondheid en het welbevinden kan bevorderen. Zie: D. Fancourt en S. Finn, *Health Evidence Network synthesis report 67. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. Kopenhagen, 2019 (Onderzoeksrapport Wereldgezondheidsorganisatie).